

Mål C-355/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

1 juni 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

30 maj 2022

Klagande:

BV Osteopathie Van Hauwermeiren

Motpart:

Belgische Staat

Saken i det nationella målet

Twisten rör ett beslut om avslag på en begäran om återbetalning av mervärdesskatt som tagits ut på tjänster som tillhandahålls av osteopater, fattat med stöd av en bestämmelse i nationell rätt som under tiden delvis har ogiltigförklarats på grund av att den befunnits strida mot unionsrätten.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran avser frågan huruvida den nationella domstolen, på eget initiativ och utan föregående begäran om förhandsavgörande, kan låta verkningarna av en nationell bestämmelse som inte medger undantag från mervärdesskatteplikt för tjänster som tillhandahålls av osteopater bestå, när samma domstol delvis har ogiltigförklarat denna bestämmelse på grund av att den stred mot unionsrätten.

Artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

I Ska EU-domstolens dom av den 8 april 1976 i mål 43/75, Defrenne/SABENA, tolkas så, att denna dom ger den nationella domstolen behörighet att – självmant och utan att begära ett förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF – med stöd av en rent nationell bestämmelse låta verkningarna av en nationell regel om undantag för mervärdesskatteplikt för medicinska och paramedicinska tjänster bestå, då samma domstol (efter att dessförinnan i samma process vid tre tillfällen begärt förhandsavgörande från EU-domstolen enligt artikel 267 FEUF, och genom EU-domstolens dom av den 27 juni 2019 i mål C-597/17 fått svar på sina frågor) senare fastställt att den omtvistade nationella bestämmelsen strider mot unionsrätten och delvis ogiltigförklarat denna bestämmelse men låtit verkningarna av bestämmelsen bestå trots att den strider mot unionsrätten och på så sätt förnekat den mervärdesskattskyldige rätten till återbetalning av den i strid med unionsrätten uttagna mervärdesskatten?

II Kan den nationella domstolen – på egen hand och utan att begära ett förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF – låta verkningarna av en nationell bestämmelse som befunnits strida mot mervärdesskattedirektivet bestå grundat på en allmän hänvisning till ’tvingande rättssäkerhetshänsyn med avseende på samtliga offentliga och privata intressen’ och hävdandet att det i ”praktiken är omöjligt att återbetala den felaktigt uttagna mervärdesskatten till köparna av de varor eller tjänster som den beskattningsbara personen har levererat respektive tillhandahållit eller att kräva dessa personer på betalning i händelse av felaktig underlåtenhet, i synnerhet när det rör sig om ett stort antal oidentifierade personer, eller när de beskattningsbara personerna inte har något bokföringssystem som gör det möjligt för dem att identifiera de aktuella leveranserna eller tjänsterna och deras värde”, när de beskattningsbara personerna inte själv ges möjlighet att visa att en sådan ’praktisk omöjlighet’ föreligger?”

Anförda unionsbestämmelser och nationella bestämmelser

Unionsrätt: rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, artikel 132.1 c

Belgisk rätt: Wetboek van de btw (lagen om mervärdesskatt, nedan kallad mervärdesskattelagen), artiklarna 2, 4, 26, 28, 44, 70.1 bis och 91.1

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Inledningsvis rådde det viss osäkerhet om huruvida tjänster som tillhandahålls av osteopater omfattas av undantaget från mervärdesskatteplikt. Klagandebolaget betalade därför in mervärdesskatt på de belopp som det erhöll för sina tjänster och föreslog att skattemyndigheten skulle avbryta preskriptionen av bolagets rätt till

återbetalning av denna mervärdesskatt via införande i en rättad mervärdesskattedeklaration, vilket skattemyndigheten dock nekade att göra.

- 2 Genom dom nr 194/2019 av den 5 december 2019 ogiltigförklarade Grondwettelijk Hof (Författningsdomstolen) delvis vissa bestämmelser i artikel 44 i mervärdesskattelagen på grund av att dessa stred mot unionsrätten, vilket fick till följd att osteopaters tjänster omfattas av undantaget från mervärdesskatteplikt, såvitt de berörda tjänsteleverantörerna har de kvalifikationer som krävs för att ge sjukvårdande behandling av tillräckligt hög kvalitet för att kunna jämföras med de behandlingar som erbjuds av utövare av ett reglerat medicinskt eller paramedicinskt yrke.
- 3 Grondwettelijk Hof förklarade emellertid att verkningarna av de ogiltigförklarade bestämmelserna skulle bestå med avseende på de beskattningsgrundande händelser som inträffat före den 1 oktober 2019. Grondwettelijk Hof grundade sin doms begränsade retroaktivitet på tvingande rättssäkerhetshänsyn med avseende på samtliga berörda offentliga och privata intressen, i synnerhet den omständigheten att det i praktiken är omöjligt att återbetala den felaktigt uttagna mervärdesskatten till köparna av de varor eller tjänster som den beskattningsbara personen har levererat respektive tillhandahållit eller att kräva dessa personer på betalning i händelse av felaktig underlåtenhet, i synnerhet när det rör sig om ett stort antal oidentifierade personer, eller när de beskattningsbara personerna inte har något bokföringssystem som gör det möjligt för dem att identifiera de aktuella leveranserna eller tjänsterna och deras värde. I samband med detta hänvisade Grondwettelijk Hof till EU-domstolens dom av den 8 april 1976, C-43/75, Defrenne/SABENA, punkt 74.
- 4 Med stöd av ovannämnda dom från Grondwettelijk Hof fann skattemyndigheten att klagandebolaget inte hade rätt till återbetalning av mervärdesskatt för perioden före den 1 oktober 2019.
- 5 Klagandebolaget fortsatte emellertid att bestrida denna beskattning och begärde återbetalning av den mervärdesskatt som betalats in före den 1 oktober 2019. I sin periodiska mervärdesskattedeklaration för andra kvartalet år 2020 justerade klagandebolaget därför mervärdesskatten till bolagets fördel med ett belopp av 45 355,81 euro.
- 6 Efter detta påförde skattemyndigheten klagandebolaget böter på 10 procent av nämnda belopp, vilket enligt skattemyndigheten utgjorde skatt som skulle betalas, avrundat till 4 530 euro.
- 7 Efter det att skattemyndigheten avslagit klagandebolagets ansökan om eftergift eller nedsättning av böterna väckte bolaget talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att denna skulle fastställa att bolaget inte var skyldigt att betala ovannämnda belopp och böter, jämte ränta.

Parternas huvudargument

- 8 Klagandebolaget har gjort gällande att Grondwettelijk Hofs begränsning av den retroaktiva verkan av dess dom nr 194/2019 av den 5 december 2019 strider mot den unionsrättsliga effektivitetsprincipen, eftersom resultatet blir att en nationell bestämmelse som eventuellt strider mot artikel 132.1 c i direktiv 2006/112 ges retroaktiv verkan.
- 9 Enligt klagandebolaget strider nämnda dom dessutom uppenbart mot EU-domstolens fasta praxis avseende rätten till återbetalning av avgifter eller indirekta skatter som påförts i strid med unionsrätten, EU-domstolens exklusiva behörighet i fråga om begränsning av retroaktiviteten och de kriterier som enligt EU-domstolen måste vara uppfyllda för att i mycket exceptionella fall kunna neka återbetalning, vilket gör att målet under alla omständigheter ska hänskjutas till EU-domstolen och att det ankommer på den berörda medlemsstaten att bevisa att de kriterier som EU-domstolen har fastställt är uppfyllda, bland annat vad gäller påstådd otillbörlig vinning.
- 10 Klagandebolaget har därför begärt att den hänskjutande domstolen ska underlåta att tillämpa Grondwettelijk Hofs dom av den 5 december 2019.
- 11 Belgische Staat (belgiska staten) har i huvudsak grundat sitt beslut att inte återbetala den inbetalda mervärdesskatten på ovannämnda dom från Grondwettelijk Hof.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 12 Den hänskjutande domstolen motiverar sin begäran om förhandsavgörande med att den inte är övertygad om att den har behörighet att underlåta att tillämpa Grondwettelijk Hofs dom nr 194/2019 av den 5 december 2019.